

STATSFORVALTER - INNSIGELSE TIL STØY I UTEOPPHOLDSAREAL

Nasjonal PlanID:
Ringsaker kommune: 2019060936
Gjøvik kommune: 05020437

Prosjekt nr.:	113201
Oppdragsgiver:	Nye Veier
Dokumentnummer:	NV34E6MR-PLA-NOT-0012

Revisjonsoversikt

Revisjon	Dato	Utarbeidet av	Kontrollert av	Godkjent av
00	28.03.25	RGSI	SSFR	ESKA/ COWI
01	14.11.25	ELFN	SSFR	ESKA/ COWI

Endringsoversikt

Revisjon	Endringsbeskrivelse
00	Tilleggsnotat oversendt innsigelsesmyndighet og planmyndighet
01	Justert etter tilbakemelding fra innsigelsesmyndighet/planmyndighet

Innhold

Forord	4
1. Prosess	5
1.1. Innsigelsen	5
1.2. Tilbakemelding på anbefaling gitt i dette notatet.....	6
2. Kunnskapsgrunnlaget og vurderinger	7
2.1. Uteoppholdsareal i støyretningslinje	7
2.2. Rekkefølgekrav	8
2.3. Lydklaser	8
3. Anbefaling	9

Forord

E6 Moelv – Roterud ble sendt på høring og offentlig ettersyn 28. juni 2024, etter å ha blitt 1. gangsbehandlet i Ringsaker og Gjøvik kommuner, med høringsfrist 19. september 2024.

Statsforvalteren Innlandet, Innlandet Fylkeskommune og Statens vegvesen fremmet innsigelser til planforslaget i høringen. I tillegg kom det inn mange merknader fra privatpersoner, lag, foreninger og næringsinteresser.

I etterkant av høringen har prosjektet, i samråd med berørte kommuner, hatt en prosess med innsigelsesmyndighetene med hensikt å komme frem til hva som skal til for å løse innsigelsene. Som en del av prosessen har det blitt gjennomført dialogmøter med de aktuelle partene.

Hensikten med notatet er å:

- tydeliggjøre hvordan planforslaget har ivaretatt temaet
- belyse informasjon som er etterspurt i innsigelsen og gjennom dialogmøtene
- ved behov foreslå endringer i planforslaget for å imøtekomme innsigelsen

Mottaker av notatet er den/de myndighetene som har fremmet innsigelsen til det temaet som er omtalt i notatet, samt berørte kommuner.

Etter at første versjon av dette notatet ble oversendt myndighetene har Statsforvalteren i Innlandet gitt tilbakemeldinger på tilleggsnotatet, og vurdert om innsigelsen er løst basert på anbefalingen i notatet.

1. Prosess

1.1. Innsigelsen

Statsforvalter har fremmet innsigelse til tema støy i uteoppholdsareal, med følgende henvisning:

Statsforvalteren fremmer innsigelse til at grenseverdier for støy for uteoppholdsareal og friluftsområder overskrides uten at tilstrekkelig avbøtende tiltak er sikret i planforslaget. Statsforvalteren begrunner innsigelsen i Rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis punkt 3.1 Støy

- At grenseverdiene for støy overskrides for planlagt arealbruk uten at avbøtende tiltak er tilstrekkelig innarbeidet i planen.
- At planlagt arealbruk avviker fra anbefalingene i retningslinjen uten at årsakene til avviket er grunngitt og tilstrekkelig dokumentert.

Hvordan ivaretas hensynet til støy i plankart og bestemmelse:

På strekningen forbi Moelv og Biri er støyskjermer vist i plankart. Planbestemmelsene henviser til de krav som ligger i Fagrapport støy når det gjelder høyder, bredder og utforming av støyskjermer, § 2.3.3.

For støyfølsom bebyggelse der skjermingstiltak langs veitraseen ikke gir tilfredsstillende støynivå skal det tilbys skjerming av uteareal, tiltak for å sikre stille side og fasadetiltak for å oppnå tilfredsstillende innendørs støynivå. Konkrete krav til lokale tiltak er innarbeidet i planbestemmelse § 2.3.3.

Rekkefølgebestemmelser stiller krav om at støytiltak skal være gjennomført før ny E6 tas i bruk. Lokale støyreduserende tiltak skal etableres senest 2 år etter at ny E6 er tatt i bruk. I støyutredningen er det imidlertid anbefalt at lokale støytiltak etableres før eller tidlig i anleggsperioden slik at tiltakene også gir effekt mot anleggsstøy.

I henhold til støyretningslinjen kapittel 5.2.4 om samferdselsanlegg bør det tas inn rekkefølgekrav som sikrer at nødvendige avbøtende tiltak er etablert før anlegget tas i bruk. Dette er bare delvis sikret i bestemmelsene gjennom at lokale tiltak skal gjennomføres innen 2 år etter at anlegget er tatt i bruk. Dette vil omfatte ca. 250 boliger og Statsforvalteren mener dette er et vesentlig avvik fra støyretningslinjen.

Det er også lagt opp til at for de boliger som hvor det skal gjøres avbøtende tiltak kan støykilde D aksepteres. Dette er en økning i 5 dB fra lydklasse C. Mange er plaget ved lydklasse D. Det bør gjøres nærmere rede for i hvilke tilfeller dette kan aksepteres og at dette kun unntaksvis kan aksepteres.

Vi mener også at uteoppholdsareal ikke er tilstrekkelig sikret i planbestemmelsen. Støyretningslinjen kapittel 5.2 om planlegging av samferdselsanlegg er tydelig på at uteoppholdsarealer ved eksisterende boliger skal sikres tilfredsstillende støynivå i tråd med grenseverdier i tabell 2 i retningslinjen. For boliger som skal skjermes med lokale tiltak legger reguleringsbestemmelsene opp til skjerming av en mindre plass (9-25 kvadratmeter) ved hver bolig. Dette er ikke i tråd med støyretningslinjen. Ifølge støyretningslinjen er uteoppholdsareal definert som et areal som etter sin funksjon skal være egnet for rekreasjon, lek og aktiviteter for ulike aldersgrupper og ha tilstrekkelig størrelse. Uteoppholdsareal skal plasseres og utformes slik at god kvalitet oppnås, herunder i forhold til sol- og lysforhold, støy- og annen miljøbelastning.

I friluftsområder hvor støyen øker som følge av tiltaket legger støyretningslinjen opp til at det bør gjøres avbøtende kilderettede tiltak. Strandsone langs Mjøsa er et viktig friluftsområde både sommer og vinter. Deler av områdene langs Mjøsa vil bli endret gjennom utbyggingen. Det må derfor ses på støyskjermer av de grøntarealene som blir igjen langs Mjøsa på strekningen for utbygging.

Statsforvalteren oppfordrer til at det ses på en utvidet ordning for innløsning av boliger. Det må ses på den totale belastningen med støy, luftforurensning, barriervirkning og lys/visuell forurensning som grunnlag for hvilke boliger som skal tilbys innløsning.

Statsforvalteren fremmer **innsigelse** til at grenseverdier for støy for uteoppholdsareal og friluftsområder overskrides uten at tilstrekkelig avbøtende tiltak er sikret i planforslaget.

1.1.1 Hvordan vi forstår innsigelsen

Vi oppfatter innsigelsen som at Statsforvalter er usikker på om arealene vi beskriver i bestemmelsen er store nok i forhold til retningslinjen, og at det behov for redegjørelse for avvik fra retningslinjen på rekkefølgekrav for etablering av lokale tiltak og for lydklasser.

1.2. Tilbakemelding på anbefaling gitt i dette notatet

Versjon 00 av dette notatet ble oversendt til Statsforvalter. Med bakgrunn i den versjonen har myndigheten kommet med tilbakemelding på vurdering av innsigelsen.

I tilbakemelding fra Statsforvalter i Innlandet på beslutningsnotatet står det følgende:

«Statsforvalteren ser positivt på det justerte rekkefølgekravet som sikrer at lokale tiltak er på plass før E6 tas i bruk. Når det gjelder henvisning til Statens vegvesens policynotat vil vi presisere at det er Retningslinje for

behandling av støy i arealplanlegging T-1442/2021 og tilhørende veileder fra Miljødirektoratet som skal legges til grunn ved vurdering av støytiltak. Vi anbefaler at henvisning til Statens vegvesen sitt policynotat tas ut da de anbefalinger som ligger her kan være i strid med støyretningslinjen.»

Endring som anbefalt er innarbeidet i planen. Kunnskapsgrunnlaget i kapittel 2 er ikke endret, men anbefaling i kapittel 3 er endret som følge av tilbakemelding fra Statsforvalter.

«Når det gjelder uteareal anbefales at det for eksisterende bebyggelse blir gjennomført kilderettede tiltak i den grad det er mulig, og at tiltak ikke avgrenses til lokal skjerming av uteplasser.

Statsforvalteren anbefaler at man ikke aksepterer lydklasse D jf. planbestemmelse § 2.3.3 c). Der det ikke er mulig å ivareta lydklasse C, bør man istedet vurdere å innløse tomten. Støyforurensning er et økende problem, og kan gi ulike helseplager, så det er helt sentralt gjennom planlegging å jobbe for å redusere støyforurensning.»

Endring som anbefalt er innarbeidet i planen. Kunnskapsgrunnlaget i kapittel 2 er ikke endret, men anbefaling i kapittel 3 er endret som følge av tilbakemelding fra Statsforvalter.

I konklusjonen står det: «Utredningen vil imøtekomme vår innsigelse til kunnskapsgrunnlaget. Forslag til justering av planbestemmelsene vil imøtekomme vår støyinnsigelse.»

Justeringene er innarbeidet i planen og det vurderes at innsigelsen er løst.

2. Kunnskapsgrunnlaget og vurderinger

Det er foreslått støytiltak i form av langsgående støyskjermer og -voller der det er hensiktsmessig mht. terrengforhold, avstander og tetthet av bygninger med støyfølsomt bruksformål. Videre er det lagt inn krav i bestemmelsene om at alle støyfølsomme bygninger som overskrider aktuelle grenseverdier etter langsgående skjermingstiltak, skal utredes for lokale støytiltak. Utredning av lokale støytiltak gjøres normalt i forbindelse med detaljprosjektering/byggeplan siden. På denne måten sikrer planen tilfredsstillende støyforhold for all berørt bebyggelse med støyfølsomt bruksformål. Dette prinsippet benyttes i alle tilsvarende utbyggingsprosjekt for nye samferdsels- og industrianlegg.

2.1. Uteoppholdsareal i støyretningslinje

Retningslinjen angir anbefalte grenseverdier for støy på *stille del* av uteoppholdsareal i tabell 2. For støy fra vegtrafikk er grenseverdien $L_{den} \leq 55$ dB. Uteoppholdsareal er definert i retningslinjen på samme måte som i teknisk forskrift (TEK17) som et areal som *etter sin funksjon skal være egnet for rekreasjon, lek og aktiviteter for ulike aldersgrupper*. I retningslinjens definisjon står det i tillegg at arealet skal ha *tilstrekkelig størrelse*. Videre står det at *Uteoppholdsareal skal plasseres og utformes slik at god kvalitet oppnås*, og det nevnes sol- og lysforhold, støy- og annen miljøbelastning.

I veilederen til T-1442 er det angitt at det er nødvendig å skille mellom vurdering av støy på uteoppholdsareal for ny bebyggelse, og vurdering av *avbøtende og kompenserende* tiltak for eksisterende bebyggelse. For eksisterende bebyggelse er anbefalingen at kilderettede tiltak vurderes først, men at der det ikke er gjennomførbart, kan vurderes lokal skjerming av uteplasser. Det anbefales å vurdere allerede etablerte uteoppholdsareal.

I tilfeller der det ikke er en tydelig definert uteplass, er det utfordrende å avgjøre hva som er tilstrekkelig størrelse, og det må gjøres en skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle. Erfaring fra tidligere prosjekter tilsier imidlertid at noen huseiere har et ønske og forventning om å få skjermet hele hagen, og at enkelte er

villige til å bruke betydelige ressurser på å få det slik de vil. Størrelse på eksisterende hager varierer mye, og det er verken praktisk, estetisk eller økonomisk forsvarlig at alle boliger som har støynivå over grenseverdien skal få støyskjermet hele hagen. For å sikre likebehandling på bygningsnivå, og for å avklare forventningene om omfang av skjermingstiltak, er det derfor angitt en indikasjon på størrelse av areal som skal skjermes. Dette er i tråd med støyretningslinjens føringer om uforholdsmessige kostnader.

Statens vegvesen har utarbeidet et eget notat om deres tolkning av støyretningslinjen og hvordan den skal praktiseres i vegprosjekter i deres regi. Det vil være naturlig å legge til grunn lignende praksis for Nye Veier. Dokumentet angir størrelse for uteoppholdsareal tilknyttet eneboliger utenfor tettbygd strøk. Arealet som er gitt i planforslaget er noe større enn det som er angitt i Statens vegvesen sitt policynotat, SvV sak 20/156752. Link til notat; [Revidert retningslinje: T 1442/2021 - Policynotat](#).

2.2. Rekkefølgekrav

Utredning av lokale støytiltak er en omfattende prosess som ofte tar lenger tid enn det man ser for seg. Selve kartleggingen kan likevel ikke starte før veganlegget er ferdig detaljprosjektert. Erfaringen tilsier at det skjer endringer på veggeometri og i sideterrang i forbindelse med byggeplan/detaljprosjektering som får utslag for beregnede støynivå ute ved boligene. Det er svært uheldig å bli nødt til å revidere ferdig bygde støytiltak som følge av endringer på veganlegget. Det må derfor gjøres en oppdatert støyberegning av ferdigprosjektert veganlegg. Denne beregningen vil være grunnlag for utvalg og dimensjonering av lokale støytiltak.

I dette prosjektet er det anslagsvis 250 boliger som skal tiltaksutredes på enkeltnivå og i detalj ned på det enkelte oppholdsrom. Selve kartleggingen med beregning og tiltaksforslag er det som regel mulig å gi brukbare estimater for framdrift for. Den påfølgende prosessen med forhandlinger og avtaler med den enkelte huseier før detaljprosjektering og utarbeidelse av konkurransegrunnlag, er imidlertid krevende og uforutsigbar mht. tidsbruk. Erfaringen fra tidligere prosjekter viser at det som regel er enkelte boliger/huseiere der det er vanskelig å komme til enighet om tiltak. I de tilfellene der det blir behov for byggesaksbehandling (i praksis de fleste boliger som får tilbud om lokal støyskjerm), er dette også noe som ofte tar tid.

Når konkurransegrunnlag er klart og entreprisen settes ut på anbud, kan det også være utfordringer med kapasitet hos lokale entreprenører for selve byggingen av tiltakene. Dette kan bidra til å forlenge tid for ferdigstillelse.

Selve kartleggingen og utredning av tiltak vil normalt være ferdig i god tid før vegåpning, det er avtaleinngåelser/forhandlinger, detaljprosjektering og bygging som tar mest tid. Med klare henvisninger til Statens vegvesen sitt policynotat ang størrelser på uteareal som skal skjermes, er det mer sannsynlig å komme raskt til enighet med hjemmelshaver for etablering av lokale tiltak. Nye Veier ønsker derfor å sette rekkefølgekrav om at lokale støytiltak er utført «før trafikk settes på E6», i tråd med anbefalingene i støyretningslinjen.

2.3. Lydklaser

T-1442 åpner for mindre avvik fra kvalitetskriteriene der det er uforholdsmessig kostbart eller teknisk vanskelig å ivareta dem. Erfaringen tilsier at det vil gjelde svært få, slik at det unntaksvis vil være behov for å gå ned til lydklasse D.

Bestemmelsene i planforslaget er formulert som at der det *ikke er mulig* å ivareta lydklasse C, kan det aksepteres å gå ned til klasse D. Dette innebærer at det lydklasse C *skal* ivaretas når det er mulig, det er altså ikke anledning til å lempe til klasse D uten videre. Formuleringen er lagt inn for å unngå søknad om dispensasjon fra bestemmelsen for de antatt svært få bygningene der det uansett ikke lar seg gjøre å ivareta

lydklasse C. For disse boligene utarbeides dokumentasjon som viser beregnet støynivå utendørs samt beregnede innendørs støynivå før og etter foreslåtte støydempende tiltak i fasade.

3. Anbefaling

Planforslaget vil innarbeides medfølgende endringer, for å imøtekomme innsigelsen knyttet til tema støy i uteoppholdsarealer:

- Rekkefølgebestemmelse ang etablering av lokale tiltak endres fra 2 år etter ferdigstilling av E6, til før ny E6 tas i bruk, ref. beskrivelse under.
- Tydeliggjør i planbeskrivelsen intensjonen bak formuleringene.

Forslag til reviderte bestemmelser:

Endring i formulering av bestemmelser (lik for begge kommuner), mindre justeringer vil kunne forekomme frem mot leveranse;

§ 2.3.3 Støy/støyskjerming

Klima- og miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442/2021) legges til grunn for både anleggsfasen og driftsfasen.

Det skal plasseres støyskjermer og – voller som vist og beskrevet i Fagrapport støy tabell 5.1 med høyder, bredder, krav til absorpsjon og hvilke skjermer som skal ha glass eller andel glass. Plassering og utstrekning av støyskjermer er vist på plankartet med juridisk bindende linje og støyvoller med bestemmelsesområde. Det tillates justeringer av størrelse, høyde og plassering av støytiltakene innenfor samferdselsformål dersom nyere støyvurderinger anbefaler dette.

For bebyggelse med støyfølsomt bruksformål som ligger i gul eller rød støysone iht. retningslinje T-1442/2021, skal det for driftsfasen:

a) *Tilbys skjermingstiltak dersom støynivået på eksisterende, opparbeidet uteplass får $L_{den} > 55$ dB fra vegtrafikk. Skjermingstiltak skal dimensjoneres slik at nivået bringes ned til $L_{den} \leq 55$ dB på uteplass med hensyn på sumstøy fra alle veier. Med eksisterende uteplass menes én foretrukket privat uteplass pr. boenhet. Skjermingen må tilpasses aktuell situasjon ved boligen, som bruk og opparbeiding før tiltak, topografi, sol- og vindforhold samt innsyn.*

b) Påses at boliger har tilgang til stille side med støynivå lavere enn grensen for gul støysone (≤ 55 dB, L_{den}). Det kan være situasjoner hvor det av tekniske, terrengmessige eller kostnadmessige grunner ikke kan oppnås stille side for alle boenheter.

c) Tilbys fasadetiltak på de bygningene med støyfølsomt bruksformål som har overskridelse av kravene til innendørs støynivå i oppholds- og soverom, angitt i NS 8175:2012 lydklasse C.

Utforming og utførelse av lokale støytiltak skal avklares i samråd med den enkelte grunneier.

Anleggsarbeidene skal planlegges på en måte som ikke gir unødige støyulemper for beboerne i nabolaget utover grenseverdiene i T-1442/2021 tabell 4 og 5. Naboer som blir utsatt for vesentlig støy skal varsles i tråd med anbefalte varslingsrutiner. Støyende arbeider på natt skal i hovedsak ikke forekomme. Arbeider i eller ved bebyggelse med støyfølsomt bruksformål som over tid medfører impulsstøy (spunting, peling, boring og pigging), skal ikke utføres på natt. Aktuelle støyreduserende tiltak vurderes fortløpende ved behov og iverksettes dersom det forventes støynivåer over gjeldende grenseverdier. Kommuneoverlegen i Gjøvik kommune skal kontaktes før oppstart av anleggsarbeider.

Kommuneoverlegen i kommunen skal kontaktes før oppstart av anleggsarbeider.

Rekkefølgekrav;

§ 6.3.3 Støyreducerende tiltak

Støytiltak på private eiendommer (lokale støyreducerende tiltak) skal være **ferdig etablert før ny E6 tas i bruk.**

Merk! Ordlyden i bestemmelsene kan justeres, dersom en ser at det er hensiktsmessig. Anbefalingen gjelder intensjonen i bestemmelsen.